

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 5/2019-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. januára 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej, zo sudcu Miroslava Duriša a sudcu Ladislava Orosza (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpenej advokátkou JUDr. Dominikou Sarkovou, Martina Granca 7, Bratislava, ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd prípisom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 21 Ncb 8/2017 zo 6. júla 2017, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. septembra 2017 doručená sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľka“, v citáciách aj „sťažovateľ“), zastúpenej advokátkou JUDr. Dominikou Sarkovou, Martina Granca 7, Bratislava, ktorou namieta porušenie svojho základného práva

podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) prípisom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 21 Ncb 8/2017 zo 6. júla 2017 (ďalej aj „napadnutý prípis“).

Zo sťažnosti, z jej príloh a vyžiadaného spisu Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 36 Cb 127/2017 vyplýva, že sťažovateľka je v procesnom postavení žalobkyne v 2. rade stranou konania vedeného proti žalovanej obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], predmetom ktorého je rozhodovanie o žalobe „o určenie neplatnosti rozhodnutí spoločníkov žalovanej prijatých mimo valného zhromaždenia“. Žaloba sťažovateľky a žalobkyne v 1. rade [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], bola do podateľne okresného súdu osobne doručená 8. júna 2017 a vec bola pridelená na prejednanie a rozhodnutie sudcovi [REDAKOVANÉ]. Sťažovateľka podaním osobne doručeným do podateľne okresného súdu 26. júna 2017 vzniesla podľa § 52 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení zákona č. 87/2017 Z. z. (ďalej aj „CSP“) námietku zaujatosti zákonného sudcu. Okresný súd 3. júla 2017 predložil spisový materiál krajskému súdu na rozhodnutie o podanej námietke zaujatosti. Napadnutým prípisom krajského súdu bola vec bez rozhodnutia vrátená okresnému súdu s odôvodnením, že podaná námietka zaujatosti sa týka len okolností spočívajúcich v rozhodovacej činnosti sudcu (v inom konaní, pozn.). Navyše, sťažovateľkou bola podaná po uplynutí zákonom ustanovenej sedemdnňovej lehoty, a preto okresný súd na ňu nemal prihliadať a vec nemal predkladať krajskému súdu (§ 53 ods. 1 a 3 CSP).

Sťažovateľka v sťažnosti adresovanej ústavnému súdu namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým prípisom krajského súdu, pričom svoju sťažnosť odôvodňuje najmä takto:

«Sťažovateľovi ako žalobcovi v 2. rade... bolo... na základe jeho žiadosti o poskytnutie informácií o prebiehajúcich súdnych konaniach adresovanej Okresnému súdu Trnava, dňa 17. 06. 2017 doručené Potvrdenie Okresného súdu Trnava zo dňa 16. 06. 2017, ktorým súd oznámil Sťažovateľovi, že spor je vedený pod sp. zn. 36 Cb/127/2017, na

základe čoho sa Sťažovateľ následne dozvedel, že Spor bol pridelený na prejednanie a rozhodnutie sudcovi Okresného súdu Trnava [REDACTED].

Vzhľadom na pomer Sudcu k Sporu a k stranám Sporu, ktorý bol Sťažovateľovi známy, zistenie, že Spor bol pridelený Sudcovi, predstavoval pre Sťažovateľa moment, kedy sa Sťažovateľ dozvedel o dôvodoch, pre ktoré je Sudca vylúčený z prejednania a rozhodnutia Sporu. Dňa 23. 06. 2017, t. j. na 6. deň po tom, ako sa Sťažovateľ dozvedel o dôvodoch vylúčenia Sudcu z prejednania a rozhodnutia Sporu, Sťažovateľ uplatnil na súde voči Sudcovi námietku zaujatosti.

... Sťažovateľ v Námietke zaujatosti poukazoval na pomer Sudcu k Sporu, a jeho stranám, konkrétne k [REDACTED]... spoločníkovi Žalovaného, ktorý sa spoločne s [REDACTED]... tiež spoločníkom Žalovaného, dlhodobo snaží o neoprávnené získanie kontroly nad Žalovaným, s čím priamo súvisí aj predmetný Spor, nakoľko predmetom Sporu je určenie neplatnosti údajných uznesení spoločníkov Žalovaného (údajne prijatých iba dvoma spoločníkmi, práve [REDACTED] a [REDACTED]). Uvedené údajné uznesenia, ktorých neplatnosť má v Spore Sudca prejednať a rozhodnúť boli prijaté na základe predbežných opatrení vydaných uzneseniami Okresného súdu Trnava č. k. 36 Cb/541/2015-180 zo dňa 23. 11. 2015... a č. k. 36 Cb/542/2015-146 zo dňa 23. 11. 2015... (priamo na ne odkazujúc), ktoré vydal v absolútnom rozpore so zákonom práve Sudca. Neobjektívnosť a jednostrannosť Sudcu v prospech [REDACTED] a [REDACTED] bola konštatovaná aj odvolacím súdom, ktorý Predbežné opatrenia zrušil (Uznesenie Krajského súdu v Trnave zo dňa 10. 03. 2016, č. k. 31 Cob/18/2016-301 a Uznesenie Krajského súdu v Trnave zo dňa 31. 03. 2016, č. k. 21 Cob/28/2016-332).

Vo vzťahu k zaujatosti Sudcu k Sporu a jeho stranám Sťažovateľ v Námietke zaujatosti poukázal aj na trestné konanie vedené Národnou kriminálnou agentúrou... vo veci porušenia povinností pri správe cudzieho majetku a podvodu. V oznámení, ktoré slúži ako základ tohto konania je [REDACTED] spolu s [REDACTED], [REDACTED] a ďalšími osobami označený ako možný člen organizovanej zločineckej skupiny, ktorá sa v snahe neoprávnene získať kontrolu nad Žalovaným dopúšťa viacerých nezákonných konaní a zneužívania právomocí. Podotýkame, že v danej veci je voči [REDACTED] vznesené obvinenie a prebieha trestné stíhanie.

... Porušenie základného práva Sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru predstavuje svojvoľnosť a arbitrárnosť postupu Porušovateľa... Nie je pravdou, že Sťažovateľ založil vylúčenie Sudcu iba na vlastných subjektívnych pocitoch, resp. vlastnej nespokojnosti s neúspechom v konaniach vedených Sudcom. Sťažovateľ v Námietke zaujatosti poukazoval na výsledky vyšetrovania orgánov činných v trestnom konaní, ako nezávislého orgánu, a za tým účelom aj označil dôkaz pripojenie spisu ČVS: PPZ-289/NKA-FP-ZA-2016, z ktorého dôvody vylúčenia Sudcu vyplývajú. Porušovateľ nie len, že sa s otázkou možného zločineckého zoskupenia Sudcu so stranou Sporu, ako nepochybného dôvodu na vylúčenie Sudcu z prejednávania a rozhodnutia Sporu v Oznámení vôbec nevysporiadal, ale ani nevykonal dôkaz za účelom zistenia namietaného skutkového stavu.

... Porušenie práva Sťažovateľa na prístup k súdu a práva na spravodlivé súdne konanie vidieť aj v absolútnom odklone Porušovateľa od základnej zásady v sporovom konaní, tzv. negatívnej dôkaznej teórie... Aj keď bola žaloba podaná osobne na podateľni súdu, žaloba nebola podaná osobne Sťažovateľom. Sťažovateľ túto skutočnosť nikdy netvrdil, a v zmysle negatívnej dôkaznej teórie nielen, že nemôže preukázať, ale ani nie je povinný preukazovať. Sťažovateľ odmieta aj tvrdenie Porušovateľa, že by mu bolo vydané, resp. že obdržal, potvrdenie súdu o podaní žaloby. Dôkazné bremeno neexistencie vydania potvrdenia Sťažovateľovi o podaní žaloby podľa názoru sťažovateľa nie je na strane Sťažovateľa, ale na strane Porušovateľa, pričom toto tvrdenie z obsahu spisu nevyplýva... „Námietku zaujatosti je potrebné uplatniť najneskôr do siedmich dní, odkedy sa strana dozvedela o dôvode, pre ktorý je sudca vylúčený“ (§ 53 ods. 1 prvá veta CSP). Z citovaného ustanovenia zákona vyplýva, že Sťažovateľ bol povinný preukazovať iba moment, kedy sa o dôvodoch vylúčenia Sudcu z prejednávania a rozhodovania Sporu dozvedel, a nie preukazovať, že o sa o týchto dôvodoch nedozvedel skôr. Sťažovateľ zdôrazňuje, že zo spisu nevyplýva, že by Sťažovateľ podával žalobu osobne, resp. že priamo Sťažovateľovi bolo pri podaní žaloby vydané potvrdenie súdu o podaní... Aj keď sa podanie žaloby do podateľne súdu označuje ako podanie vykonané „osobne“, je zrejmé, že bez ďalšieho nedochádza k naplneniu pojmu „osobne“, nakoľko aj v tomto prípade, na strane žalobcu v Spore vystupujú dva subjekty, a aj z logiky veci vyplýva, že žaloba nebola podaná osobne oboma subjektmi nachádzajúcimi sa na strane žalobcu v Spore.

... Ak Porušovateľ dospel k záveru, že Námiетка zaujatosti bola podaná oneskorene, prípadne, že nespĺňala iné náležitosti, bol v zmysle zákona povinný o nej riadne rozhodnúť, nehľadiac na vykonanie dokazovania, ktoré vždy vedie k rozhodnutiu o veci...

Súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom.»

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Základné práva Sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Oznámením Krajského súdu v Trnave zo dňa 06. 07. 2017, č. k. 21 Ncb/8/2017-120 porušené boli.

Oznámenie Krajského súdu v Trnave zo dňa 06. 07. 2017, č. k. 21 Ncb/8/2017/120 zrušuje a prikazuje Krajskému súdu v Trnave, aby vo veci konal.

Krajský súd v Trnave je povinný uhradiť Sťažovateľovi trovy konania vo výške 312,34 eur, a to na účet jeho právneho zástupcu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd

návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa skúmajúc, či nie sú dané dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovateľka v posudzovanej veci namieta porušenie svojich v sťažnosti označených práv napadnutým prípisom krajského súdu, ktorým bol v súvislosti s jej námietkou zaujatosti sudcu okresného súdu prejednávajúceho jej vec vrátený spis okresnému súdu bez rozhodnutia o podanej námietke zaujatosti s odôvodnením, že táto námietka bola založená len na okolnostiach spočívajúcich v rozhodovacej činnosti sudcu a navyše bola podaná oneskorene, a preto sa na ňu podľa § 53 ods. 1 a 3 CSP neprihliadalo.

Ústavný súd v kontexte sťažnostnej argumentácie sťažovateľky v prvom rade poukazuje na skutočnosť, že z už citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva rozdelenie systému ústavnej ochrany základných práv a slobôd medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Zmysel a účel princípu subsidiarity, ktorý je vyvoditeľný z čl. 127 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a podľa svojej povahy ani nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53

ods. 1 zákona o ústavnom súde (porovnaj m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 156/09, I. ÚS 480/2013).

Základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (ako aj zodpovedajúce právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pozn.) je v Civilnom sporovom poriadku garantované prostredníctvom inštitútu vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania sporu pre jeho zaujatosť (§ 49 a nasl. CSP). Okolnosť, že o veci napriek tomu rozhodoval sudca, ktorý mal byť vzhľadom na jeho pomer k sporu, stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní, zakladajúcim dôvodnú pochybnosť o jeho nezaujatosti, vylúčený, je pritom dôvodom na uplatnenie riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov podľa príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku.

Podľa § 365 ods. 1 písm. c) CSP odvolanie (proti rozsudku súdu prvej inštancie) možno odôvodniť tým, že rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd.

Podľa § 420 písm. e) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd.

Z uvedených skutočností vyplýva, že platná právna úprava civilného sporového konania poskytuje strane sporu možnosť domáhať sa nápravy závažného procesného pochybenia spočívajúceho v rozhodovaní veci sudcom, ktorý mal byť z jej prejednávania vylúčený, a to (za splnenia zákonom ustanovených podmienok) prostredníctvom odvolania, resp. dovolania proti meritórnemu rozhodnutiu v konkrétnej veci. Za daných okolností sa preto sťažnosť sťažovateľky podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorej podstatou je jej výhrada, že krajský súd sa ňou namietanou zaujatosťou sudcu okresného súdu rozhodujúceho v jej veci riadne nezaoberal (keďže na námietku zaujatosti neprihliadal), javí ako predčasná, keďže v ďalšom priebehu konania v jej veci môže postupovať už uvedeným spôsobom a (aj na základe argumentácie obsiahnutej v jej sťažnosti adresovanej ústavnému súdu) domáhať sa ochrany svojich práv podaním odvolania proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie,

prípadne dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu. V okolnostiach posudzovanej veci teda existuje „iný súd“, a to krajský súd, resp. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), v ktorého právomoci je poskytnúť ochranu tým právam sťažovateľky, ktorých porušenie namieta v sťažnosti podanej ústavnému súdu. Ústavný súd v tejto súvislosti tiež poukazuje na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 153/96 z 21. augusta 1997, v ktorom sa *inter alia* uvádza, že neexistencia žiadneho rozhodnutia alebo existencia právoplatného rozhodnutia nadriadeného súdu o tom, že sudca je alebo nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci, nebráni dovolaciemu súdu pri skúmaní podmienok prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 237 písm. g) Občianskeho súdneho poriadku [v súčasnosti podľa § 420 písm. e) CSP, pozn.] posúdiť túto otázku samostatne a prípadne i inak, než ju posúdil súd nadriadený súdu procesnému, ktorý vo veci rozhodoval. Ústavný súd preto zastáva názor, že v posudzovanej veci sťažovateľky nemá dostatok právomoci na meritórne preskúmanie jej námietok smerujúcich proti napadnutému prípisu krajského súdu (m. m. IV. ÚS 584/2013, IV. ÚS 729/2013, IV. ÚS 797/2013, I. ÚS 410/2016).

Ústava ani zákon o ústavnom súde nepripúšťajú, aby sporová strana domáhajúca sa ochrany svojich základných práv sama rozhodla o tom, či sa jej bude domáhať v konaní pred všeobecnými súdmi alebo ústavným súdom. Naopak, z čl. 127 ods. 1 ústavy nepochybne vyplýva, že pred podaním sťažnosti ústavnému súdu musí strana konania vyčerpať všetky riadne i mimoriadne opravné prostriedky, resp. iné prostriedky nápravy, ktoré sú jej dostupné v konaní pred všeobecnými súdmi. Na tomto základe ústavný súd konštatuje, že sťažnosť sťažovateľky je podaná predčasne, čo zakladá dôvod na jej odmietnutie ako neprípustnej.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľky pri jej predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (*uplatnením zásady ratione temporis*) ako neprípustnú.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá, bolo už bez právneho významu rozhodovať o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. januára 2019